

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovšini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvu ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvu v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Okoličanom!

I.

Volitve v mestni in deželni zbor so pred vratmi. V nedeljo dne 17. t. m. poklicani bodo vsi okoličani, da oddajo svoje glasove za narodne kandidate, katere jim bode nasvetovalo politično društvo „Edinost“. Okolica voli kakor znano samo šestero deželnih poslancev.

Kolike važnosti so za nas volitve v deželni zbor, to kaže nam žalostna preteklost in sedanjost. V volitve v mestu se mi nočemo vtikati, niti se bratiti z mestnimi konservativci, ki so v nasprotovanju proti našemu narodu enaki rudečim Progressovcem. Skušnja prejšnjih let je očitno pokazala kako malo se nam je ozirati na mlačne konservativce. Istim je spodletelo l. 1886. o priliki zadnjih volitev radi njih mlačnosti v IV skupini v mestu in celo v III skupini, kjer voli okolo 900 c. kr uradnikov in do 300 duhovnikov. Pričakovalo se je tedaj, da stopi vmes vlada ter stori konec ne-nadnemu uspehu; govorilo se je tudi o nekem vladinem komisarju mesto dež. zbora itd. Ali vsega tega ni bilo.

Lahoni, ki so se tedaj razšopirili, jeli so se vesti bolj potuhnjeno ter neso iztivali na se vladine jeze. Škandali so se sicer vršili ali bili so mirnejše nravi nego nekdanj. Progressovci so se nekoliko prilagodili avstrijskim postavam ter delovali nekoliko zmernejše ter s tem jeli zvonjati isto vlado, da se je zadnjič toliko ponižala ter skusila napraviti z njimi nekaj kompromisa.

V vsem so se zatajevali ali v sovražstvu do nas Slovanov ostali so vedno isti-slovanozrci. Da, z njimi tekmujejo v pobijanju slovanstva isti patrijotje — konservativci, ki z njimi glasujejo, kadar gre za polasčevanje slov. okolice in kratenje pravic slovenskim okoličanom! Da se ne bi našej stranki očitalo, da je zakrivila poraz vladine stranke pri volitvah, kakor se je to godilo pri

zadnjih volitvah, odločilo je društvo „Edinost“ pustiti popolno prostost slovenskim volilcem v mestu pri tem pa obrniti svojo pozornost na okolico.

Okoličani! žalostna preteklost vam je živa priča, kako se je z vami postopalo do sedaj od strani mestnega magistrata. Nekdanj volili ste si sami svoje župane, katerim ste zaupali ter se v potrebi do njih obračali. To pravico vam je lahonski magistrat odvzel ter nekdanje hvalevredne može izbrane iz vaše srede zamenil s svojimi „beriči“ — ljudmi, ki so zatajili svoj narod in jezik, zadušili svojo vest ter se prodali kot slepo sredstvo lahonskim gospodarjem. Ničesar ne morete učiniti ne da bi vas te kukavice prijavile lahonskej oblasti ter vas pred njo očrnilo; ti beriči služijo magistratu kot uradniki in kot „spijoni“; uradujejo z vami v laščini ter se z istim jezikom šopirijo mej nami kakor mogote!

Nekdanje šole pe okolici bile so povsem slovenske; v njih so se naši otroci učili v svojem materinem jeziku spoznavati Boga in so si pridobivali koristnega uka. Iste šole se sedaj očitno polasčujejo; v njih se slovenski otroci kvartijo in sprijajo; ne da bi se čemu koristnemu priučili, pita se je z nepotrebno laščino tako, da slednjič, po dovršeni četrti ali peti ljudskejši šoli, ne vedo niti laščine niti slovenščine ter še ono malo, kar so se naučili, kmalu pozabijo ker podučevalo se jih je na slabej podlagi. Mesto dobrih slovenskih učiteljskih moči, ki poznavaajo korenito jezik in običaje vaše, nastavljajo se po okolici večinoma taki učitelji, od katerih se magistrat nada, da bodo širili laščino ter vnemali vaše otroke za ta nepotrebni jezik.

V novejši narejenih šolah v okolici pa o slovenščini ni skoraj duha ne sluha. Stari slovenski razredi se odpravljajo in nameščajo z novejšimi, v katerih se celo prepotrebni veronauk podučuje v laščini!

Jedna vrst slonov živi sedaj v Afriki in druga v Indiji. Ostanke slonov nahajamo na Giberaltaru, na Siciliji in Malti, in ti so iz onih časov, ko še ni bilo Giberaltarske morske ožine, ko se je tudi iz Italije po kopnem prišlo v sedanjo Saharo. Sedaj je njegova domovina srednja Afrika, notranji deli Indije in otok Ceylon. Sploh ljubi slon obrastene, nekoliko močvirnate gorkejšje kraje. Prebrodi pa tudi mrzle reke in prekorači čez 3000 m. visoka gorovja. Samo zaradi njegovih dragocenih čekanov ga tri človeška plemena silno proganjajo. Povprečno se je izvozilo v zadnjem času po 130.000 čekanov na leto v vrednosti od 7—8 milijonov goldinarjev, in to le iz Afrike, ker Indija ne izvažja nič.

Ozirati se imamo glede trgovine le na Afriko. Jedna tretina pripada zapadnemu obrežju in dve vzhodnemu. Glavna tržišča s slonovo kostjo so sedaj Kartum in Obėid v Kordofanu za srednjo Afriko, Masaua ob Rudečem Morju za Abesinijo in Barko, začasno, ko namreč dosepejo karavane, tudi Berbara nasproti Adenu. Prvo stopinjo pa zavzema v sedanjem času Zanzibar. Ne le zaradi tega, da se v bližju tega mesta nahajajo najštevilnejše

V magistratne službe se sprejemajo zgolj ljudje, v katerih je zamorjena čut do naroda, neznačajnejši in lenuhi: od njih se pa pred vsem tirja zatajenje lastnega jezika in naroda.

Skromno je sicer število poslancev, katere nam je voliti v okolici ali vender, ako, složno volimo može iz naše srede, narodnjake, katere nam nasvetuje naše društvo „Edinost“ — isti može stali bodo trdno na naši strani, upirali se, ako se nam bode krivica godila, ako se bodo nesramno v blato teptale naše pravice — ti može bode priča, da smo tu v bližini Trsta predani sovražnikovemu prevladanju vender pa — še trdni in značajni!

Prihodnjič objavimo imena teh mož ter se nadajamo, da bode vsakdo oddal svojo glasovnico za nje.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V češkem deželnem zboru je bil stavljen predlog, naj se naposled izvede šolski zakon, po katerem bi bile v okrajih, kjer živite namešani obe narodnosti tudi manjšini zagotovljene narodne šole. Šolski referenti so se izjavili, da je namestnik že govoril o tem z naučnim ministrom Gaučem, kateri je izjavil, da bode podpiral izvedbo tega zakona. Namestnik je tudi zavzel za tak šolski zakon, ker bi bilo, ako se izvede potem konec narodnim preprirom in pravdam zaradi šol. Nemški listi ostro pišejo proti, češ, da hoče vlada s tem podpirati počevanje nemških okrajev.

Na shodu nemških zaupnih mož, županov in poslancev v Brnu je izjavil vodja moravskih Nemcev dr. Sturm, da se kani v kratkem umakniti v privatno življenje. Na shodu so Nemci že določili načrt za

črede, ker le malo Angležev uganja tukaj krvoločni sport ter se raduje nad množino pokončanih velikanov, ampak osobito zaradi kupeev iz Evrope in Indije, ki dandanes najraje sem prihajajo. Pa kaj hoče Indija s slonovo kostjo, saj ima sama svojo vrsto?

Za svojo potrebo ali bolje razvado ima Indija premalo svojih živali. Indijanke brez slonovih koščeni obročkov na rokah in nogah si ne moremo misliti. Vsaka nevesta jih dobi v dar od svojega ženina, bogatejšje se ve, z zlatom okrašene. Pregnani so pa indijskega slona, ki ima manjša čekana od afriškega, uže silno, in ker se nakit ali lišp ne opušča, pomagati mora s svojimi zobmi afriška vrst.

Če računamo po številu iz Afrike izvoženih čekanov na štévilo pobitih slonov, pogine vsako leto najmanj 65.000 živali. Račun se pa ne vjema z istino. Vlovi se jih mnogo manj, ker najdaljši in najlepši zobovi se dobivajo kot „mrtva slonova kost“ po gozdih, goščah in jarkih kot ostanki poginolihi slonov. Vse je izginilo, zginilo in strohnelo, le čekani so kljubovali vsem razdirajočim silam. Plinij omenja v svojem prirodopisju, da razumni slon dobro ve, da ga človek preganja tako ne-

volilni boj za deželni in državni zbor. Po zvršenem posvetovanju je „nemško društvo“ napravilo zbranim na čast banket, kateremu je predsedoval dr. Sturm. Ta je izustil prvo napitnico. Omenil je sestanka vladarjev v Frankobrodu, kjer je cesar Fran Josip I. ponosno izjavil, da je nemški vladar. Na to izjavo je dr. Sturm nadovezal nemško-avstrijsko zvezo, govoril o narodni in politični zvezi teh dveh držav ter trdil, da je naš cesar kanil, obnoviti zopet nekdanjo nemško zvezo. Nemci v Avstriji morajo zložno delati v to svrhu, postaviti se morajo na njegovo tedanje stališče, ter si prizadevati, da izvedejo njega gori omenjene namene. „Pojmo k našemu cesarju“ vskliknil je Sturm ter napil Franu Josepu I. kot nemškemu vladarju. Za njim je govoril Chlumecki ter na široko razpravljal sedanji notranji položaj Avstrije, katere notranja politika stoji neki popolnoma pod slovanskim uplivom. Prešel je potem na razmere v češkem taboru ter kazal na slabe posledice razpora mej Staro in Mladečehi. Zaklinjal je Nemce, naj bodo zložni, naj zataje svoje osobne koristi in želje ter naj ne-sebično in požrtvovalno delajo vsi v eno svrhu, v okrepljenje nemškega naroda in nemškega upliva v Avstriji. Z živimi barvami je naslikal, kakšna nevarnost preti Nemcem, ako Čehi dobe državno pravo ter zjedinijo Češko, Moravsko in Šlezijo v eno samo upravno celoto. To morajo Nemci zaprečiti, sicer bodo povsod v manjšini in njih upliv je za večno uničen. Iz teh govorov se Slovani lahko marsičemu učimo. Prvič, za čema moramo težiti, v čem pobijati nemško politiko in kako moramo delati v dosego naše svrhe. Pred vsem se pa moramo učiti od njih organizacije; ako bi bili Slovani v Avstriji organizovani, bili bi nepremagljivi.

V galiskem deželnem zboru predlagal je poslanec Michalski, naj bi se od vlade zahtevalo, da nakupi vse, kar je za njene

usmiljeno le zaradi njegovih čekanov. Pred poginom svojim jih odlomi sam ter zagrebe v zemljo, da jih njegov najhujši sovražnik ne dobi. Najbrže se naslanja ta čudna opazka prvega rimskega prirodopisca na to, da so se uže takrat dobivali zobovi zakopani v zemljo ali pokriti s hosto. Pokonča se jih pa kljub temu silno veliko.

Navadno se nahajajo še črede od 20 do 50 glav, redkokedaj do 100 skupaj. Akoravno jih brojimo dandanes še na stotisoče, preganja se žival tako silno, da se je jelo misliti uže na postavno varstvo. Nemška država je tudi v južnozpadnih afriških pokrajinah, katere ima v svojem varstvu, postavno določila, kako in kdaj se sme žival loviti. Dobičkaželjnost pa tera Evropejce vedno dalje proti sredini Afrike, ker slonova kost je jako podražela v zadnjih desetletjih. Srednjetežka zdrava afričanska slonova kost je stala pred 50 leti klg. 5½ glid., sedaj 12 glid. Ne da bi se je manj izvažalo, poprašuje se vedno bolj po njej. Angležka sama je potrebuje sedaj še enkrat toliko ko prej: okolo 50.000 klg. na leto.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Slonova kost.

Slonova kost bila je uže v starodavnih časih jako cenjena. Zaradi trgovine z belo elastično kostjo dolgih čekanov afriškega slona slovelo je v južnem Egiptu veliko trgovsko mesto Elefantine uže za časa Faraonov.

Iz iste snovi sestojijo pa tudi čekani nilskega konja in mroža, spodnječeljustno zobovje, glavača in rog morskega samoroga ali narvala. Se ve da prišlo se je na to še le pozneje, ko so sloni postajali redkejši, cena kosti je pa rasla v istej meri. Mnogo stotov slonove kosti se izkopava sedaj ob peščenem obrežju sibirskih rek. To so namreč čekani zamrlega sirskega mamuta, bližnjega sorodnika današnjemu slonu.

Zanimalo bode gotovo marsikoga čuti kaj o pridobivanju slonove kosti in drugih, z njo glede vrednosti in porabe v istej vrsti stoječih zob, o njenej trgovini in porabi. Povedati hočem najznamenitejše stvari ter dodati nekatere opazke o razširjenju teh živali v preteklem in sedanjem času.

poštno in brzojavne, železniške in druge zavode potreba v deželi. Sploh naj gleda vlada na to, da vse potrebe v vojski in drugod pokrije v prvi vrsti z onimi sredstvi, katere dobiva v deželi sami. Samo tako, bode pomagala domačim poljedelcem, obrtnikom in trgovcem. Ako si pa vse, kar jej treba naroča z Dunaja, nemajo Galičani od vsega nobene koristi; nasprotno so pa z davki preobloženi. Tak predlog bi bil umesten v vsakem deželnem zboru.

V hrvatskem saboru je bila na dnevnem redu motivacija posebnega odbora, v katerej večina sabora zahteva, da se preide prek predloga Barčićevega o zjedinenju Dalmacije s kraljevino Hrvatsko in Slavonijo na dnevni red. Madjarska večina povdarja, da je bila kraljevina Dalmacija nekdanj spojena s kraljevino Ogrsko ter da se ne more govoriti o zedinenju s Hrvatsko brez privoljenja Ogrske. Barčić je v krasnem govoru razkladal zgodovinsko prošlost Dalmacije ter njene odnose s Hrvatsko in Slavonijo. Rekel je, da mu ni bilo nikdar na pameti tako zedinenje, kakeršnega si večina želi. Ako bi večina to zahtevala, bi on prvi glasoval proti zedinenju, ker neče, da bi tudi v Dalmaciji gospodovali Madjari, kakor gospodujejo na Hrvatskem, da bi tudi tam v blato tlačili sveto narodno zastavo hrvatsko, napojeno s krvjo naših očetov. O stvari je govoril tudi dr. Ante Starčević ter po svoje vse tajil. On ne priznava krone sv. Štefana in madjarske države ter neče čuti, o razpravljanju z njo. Starčević pravi, da sti vprašnji o zjedinenju Dalmacije s Hrvatsko in o češkem državnem pravu, dve politični zvižaji Avstrije, katera hoče s tem odvrniti Slovane od glavne njih svrhe, zaplesti je v razpore, da je potem Nemci ložje ovladajo. Starčević glasuje proti predlogu.

V ogrskem državnem zboru je opozicija izvila iz vprašanja o troških kraljevega dvora državno vprašanje. Gospod Ugron in drugi po vsej sili hočejo, da si mora kralj osnovati v resnici poseben kraljevi dvor, z madjarskimi dvorjani in madjarsko družbo, ki bi nanj uplivala. Poslanec Iranyi je utemeljeval svoj predlog, da se postavi honvedski minister Fejervary na zatožno klop, ker je zaukazal, da se pri vajah ogerskega domobranstva rabi črnažolta signalna zastava. Ta naredba je neki proti zakonom izza 1848. l., kateri jasno določujo v to svrhu madjarsko trobojnico. Govornik ni povedal nič novega, to je opozicija uže davno trdila. Glasovalo se je po imenih. Za Iranyjev predlog je glasovalo 70 poslancev proti 243 nad 140 je bilo pa odsotnih.

Vnanje dežele.

R u s k i car pojde, kakor poroča oficejna „Morgenpost“ prihodnje pomladi v Carigrad k sultanu v pohode. O tej priliki uči oficejnozni modrijan, da hoče car s tem nekako uničiti upliv sedanjega pohoda nemškega cesarja v turški prestolnici.

Bolgarsko sobranje je odprl knez Koburg s prestolnim govorom, v katerem kakor navadno vsi vladarji povdarja, da živi s sosedi v dobrem prijateljstvu. V posebno zaslugo si šteje da se je pod njegovo vlado sobranje odprlo uže tretjič. To se do sedaj ni še pripetilo pod nobeno drugo vlado. Koburg v svojem govoru povdarja, da si vlada poštno prizadeva povzdigniti materjalne koristi, da zida železnice, da je dežela dobila posojilo 30 milijonov frankov. Posebno povdarja prestolni govor, da je sedanje stanje na Bolgarskem bilo pohvalno priznано po avstrijskem cesarju v delegacijah.

N e m š k i c e s a r je že odpotoval iz Carjegagrada. Domov se povrne čez Benetke in Monzo, kjer bode gost italijanskega kralja. Govore, da se cesar Viljem sestane z našim cesarjem v Inomostu. To trde nemški listi, bode trojno zvezo še bolj utrdilo.

V Italiji so bile 3. t. m. zopet irredentovske demonstracije. Omenjenega dne

podala so se mnoga društva in posamični rodoljubi slaviti spomin 3. novembra 1867 l. pri Mentani palih garibaldincev. Govorili so mladiči, strašni radikali ter navduševali miadino, naj hrani idejale in prostosti za one čase, ko se bodo bili onstran Alp zadnji boji za zjedinjeno domovino. Poslednji je govoril znani poslanec Imbriani v imenu „neresenih“ zemelj. Omenivšemu Trst, segne mu vladni komisar v besedo. Imbriani ga zavrne: „Pomirite se in dajte, da izrazim željo, da bi tudi Vas, kot starega Garibaldinca ne manjkalo, ko se vname boj za osvobojenje Julskih Alp“. Komisar one, vlade, ki vedno trdi, da zatira in preganja irredentizem, bil je s tem zadovoljen. To vam jasno priča, kako italijanska vlada preganja irredento.

DOPISI.

Iz V. Volilnega okraja v okolici dne 8. novembra. (Izv. dop.) Mnogo se govori o volitvah v našem okraju; nekateri mislijo, da je naš okraj v nevarnosti, a upamo vendar, da temu ni tako. Od narodne naše strani se je nasvetovalo več mož domačinov, katere bi se lahko volilo za poslance v našem okraju. Mislimo toraj gotovo, da nam bode možno izbrati za našega poslance moža iz naše srede, katerega bode priporočalo tudi naše politično društvo „Edinost“. Govorilo se je od nekoje strani, da meni kandidovati v našem okraju — vsemogočni poznani lord; z druge strani se pa sliši, da se nam vsili on za kandidata samo tedaj ako v mestu propade. To bi bilo pač lepo za nas! Mi da bi pobirali mestne ostanke, potem smo pa vendar res pravi sužnji — ščavi! Sliši se tudi, ako propade ta gospod v mestu, poskusi na vsak način, da zmaga v V. okraju v okolici, naj ga stane to bodisi tudi par tisoč forintov! Ta gospod ne bi smel vendar pozabiti „častne nezaupnice“ katero je dobil pred nekaj leti od volilcev našega okraja; prisiljena slava je puhla, to naj si zapomni omenjeni gospod! Z druge strani se pa sliši, da hoče kandidovati nek „duhovni gospod“. Mi ne bomo govorili o zmožnostih dotičnega „gospoda“, mislimo pa, da ni dostojno, da se enak „gospod“ meša v politiko, osobito pa še, ker imamo dovolj domačih mož sposobnejših za enako mesto. Dosedaj se ni menda še slišalo, da bi v okolici kandidoval kak duhovnik; saj duhovniki imajo svoje posle v cerkvi in ni jim menda treba posvetnih časti. Vrh tega je pa imenovani „duhovni gospod“ po nekakem magistratni uradnik in kot tak nema niti prava biti voljen. Mi svetujemo dotičnemu „gospodu“, da opusti vsako misel o kandidaturi za naš in vsak okraj v okolici; pridružil naj bi se rajši domačim volilcem, kateri bodo glasovali za kandidata „Edinosti“ vedeč se po našem narodnem geslu: „Vse za vero, dom in cesarja“.

Mi volilci V. okraja si na tem mestu želimo moža sposobnega, našega rodu, koji bode skrbel za blagor svojih volilcev in jih ne bode pošiljal „na raboto“. „Rabota“ je v spominu še iz prejšnjih vekov in prijatelji rabote neso gotovo primerni za kandidate v volilnih okrajih okolice! Torej volilci V. okraja: Glasujte za svojega poslance, katerega bode priporočalo politično društvo „Edinost“ v sporazumljenju z prvaki našega okraja; pokažite svetu, da ste zavedni možje, koji se ne vstrašijo prigovarjanja i pretenja od strani naših nasprotnikov.

V Rojanu dne 4. oktobra. [Izv. dop.] (Občni zbor pevskega društva „Zarja“ in še kaj družega). Zora puca, bit će dana — vsklikam jaz videvši, da se je tudi v Rojanu začelo svitati; nenadnjano oživel sti tukaj dve narodni trdnjavi namreč: slovensko pevsko društvo „Zarja“ in kmalu se odpre slovenski otroški vrt družbe sv. Cirila in Metoda.

Včeraj je imelo pevsko društvo „Zarja“ svoj prvi občni zbor. Zbralo se je nenadnjano dosti občinstva iz domače vasi, iz mesta in drugih krajev okolice v krasno odičeni dvorani, v gostilni g. M. Boleta. Dvorana bila je polna.

Začasni predsednik otvori zborovanje ter predstavi zbranemu občinstvu vladinega zastopnika g. pol. svetnika Vidica, na to povabi zbrane, da vstanejo raz sedežev ter zakličejo trikratni „živio“ Njeg. Vel. presv. cesarju Francu Josipu I. Zbrani se odzovejo povabilu ter po dvorani zaori gromoviti živio modremu vladarju. Na to razklada v kratkih besedah pomen pevskega društva in petja sploh. Petje so gojili od nekdanj s posebno ljubeznijo vsi narodi; pesen je priljubljena prostaku in veščaku, pastirju in delalcu, veselej družbi in vsem sploh. Lepo, ubrano petje dobrodejno upliva na človeško nprav, ono blaži um in srce ter ogreva človeka za vse, kar je vzvišeno in plemenito. Petje je nekak temelj naobrazbe. Ali, da petje donša željenih uspehov, isto mora se gojiti v materinem, slovenskem jeziku. Posnemajmo Lahe, koji se nočejo učiti slovenskim pesnim, ter gojimo pred vsem domače petje; delujmo kakor je dejal prvi naš pesnik Vodnik:

Kar met' me učila,
Me mika zapet',
Kar starka zložila,
Jo lično posnet'.

Osnujmo si tu v predmestju narodno trdnjavo, ki bode kljubovala tujim navalom. Pri tem pa delujmo vsi vkupe ter vedimo se po reku našega pesnika-prvaka: Dolžan ni samo, kar veleva mu stan Kar more, to mož je storiti dolžan!

Vsakdo naj deluje po svoje moči v korist društva. V kar Bog pomoz in sreča junačka!

Na to pročita tajnik svoje poročilo, iz katerega posnemamo, da je društvo koj iz začetka lepo napredovalo. Obljubilo mu je podporo več gospodov iz mesta in okolice in dosedaj se je vpisalo uže okolo sto udov.

Iz poročila blagajnikovega posnemamo, da ima društvo po prebitih troških precejšnjo svotico v blagajnici. Na to je sledilo vpisovanje udov. Pristopilo je k društvu več podpornikov iz mesta in okolice tako, da če mu udje ostanajo zvesti, bode društvo lepo napredovalo.

Ker se na točko dnevnega reda „posamezni nasveti“ nikdo ni oglasil, preide se na volitev novega odbora.

Izbrani so bili: predsednikom g. J. Piščanec, tajnikom g. Josip Katalan, blagajnikom g. Ivan Marija Bole, odbornikom gg.: J. M. Ferluga I., Anton Piščanec I., J. M. Ferluga II. in Anton Piščanec II. Pregledovalcem računov gg.: J. Ferluga, J. Piščanec in Anton Ferluga. Po končanem zborovanju bila je prosta zabava; vrli pevski zbor zapel je par krasnih slovenskih komadov, koje je občinstvo živo odobravalo.

G. Mandić pozdravi zbrano občinstvo, ki se je danes tako mnogobrojno vdeležilo tega zborovanja, omenja važnosti pevskega društva za probujo narodne zavednosti ter povdarja njihovo znamenitost osobito tu v bližini Trsta. Opozarja zbrane na bližajoče se volitve ter jim priporoča, naj si od nikogar ne puste vplivati ampak naj bodo zavedni ter se pokažejo neodvisne. Tržaški okoličan je tukaj domačinec; od prastarih časov biva tu slovenski rod in mi smo njega potomci. Hraniti in gojiti moramo, kar so nam naši pradedje ostavili. Okoličan ni odvisen od mesta; on dobiva sicer zasluzka v mestu ali svoj kruh mora si pridobivati z veliko težavo in trudom; pogleda naj svoje žuljave roke, te mu kažejo, da on dela za mesto. Napije slednjič novemu društvu čigar slovesen začetek naj ne bode zajedno pogreb.

Oglasi se tudi g. dr. Trinajstić ter v lepem hrvatskem govoru omenja važnost pevskega društva, radostno pozdravlja novo

„Zarjo“, omenja znamenitost slovenskega rodu na Primorskem ter poziva brate Slovence, da se združijo v složno, vzajemno delovanje v prosep slovenske narodnosti in zavračanje slovenskih nasprotnikov. Zbor zapoje „Živila Hrvatska“ in gromoviti živio-klici razlegajo se po sobani.

Oglasi se tudi društveni predsednik ter priporoča novemu pevskemu zboru slogo in vstrajnost v započetem delu. Omenja neznačajnost nekaterih malovrednežev ki, zatajivši svoj jezik in domovino, so se prodali tujcem ter sramotijo ves svoj rod. Nikdo naj se ne straši, temveč vsakdo delaj krepko v korist nove „Zarje“; neznačajnežev in omahljivec ne smemo trpeti v svojej sredi ampak gledati moramo, da ločimo ljuliko od pšenice. Upa, da se mu želje spolne ter da društvo „Zarja“ postane prava narodna trdnjava tu pred vratmi tržaškega mesta!

Kmalu na to se je društvo razšlo z nadejo, da se v kratkem zopet vidimo.

Dne 2. t. m. popoldne počastili so nas Rojančane kraški renegati iz Grete, namreč pevski zbor rudeče „Pro patrie“ na Greti. Menda so zgrešili pot kajti, ne da bi šli k našemu kapovili ki ima tudi „osmico“ ter tam pevali:

Šiamo duti una šola fameja
Di Taljani, Kraševci-renegati,

prišli so v gostilno g. Boleta ter tukaj skušali kako golčé lahonske pesni iz njih „pristno laških“ — boljše lahonskih ust. Zaganjali so se kakor psi po noči na mirnega potnika. S seboj so pripeljali tudi kopico polasčenih mestjanov, ki so jim kaj burno ploskali in ropotali z nogami. Človeku se ti ljudje kar gnjuse. Ne da bi se poskrili ali vsaj šli poskušat svoje hripave glasove mej laško gospodo — katera bi si izvestno mašila uha — pridejo se skazovat mej svoje brate ter jim kazat svojo nesramno renegatstvo. Uže na nosih jih poznaš, da jim je slovenska mati pela pri zibelki, a isto mater bezsramno zaničujejo, da se mora v grobu obračati. Naj bi šli ti narodni odpadniki razobešat svoje lahonske cunje v lačno Italijo ne pa tukaj nadlego delat mirnemu slovenskemu občinstvu. Ako jim uže več ni prirojen najmanjši čut sramežljivosti, če uže hočejo biti odpadniki in kavke, če so uže prodali dušo in vest za lahonski goldinar — naj ne kalijo miru mirnim prebivalcem. Sicer pa ne moremo pozdraviti te nepoklicane goste drugači nego se znanim Greutherjevim — pfui!

Mi se čudimo, da to odpadništvo od svojega naroda iu sramoto za vso rojansko župnijo podpirajo celo nekatere „uplivne“ osebe.

Iz okolice Ljubljanske 1. novembra.

(Izv. dop.) Redki so dopisi od tu v Vašem listu, gospod urednik. Kaj pa naj bi jaz danes poročal, da bi ugajalo Vam in zanimalo častite bralce „Edinosti“. Gradiva dovolj, ali ako hočem pisati iz sredine Kranjske iz bele Ljubljane, segel si bode marsikateri bralec v lase ter godrnjal za se ali pa še celo očitno „že zopet prepri“. Zatoraj izognem se za danes rajši večjim ali manjšim preprirom ljubljanskim in poročam nekaj navadnega.

Vreme imamo silno slabo; vedne povodnji napravile so na ljubljanskem močvirju letos neizmerne škode. Bog ve kedaj se začne v resnici in ne samo na papirju osuševati ljubljansko močvirje. Pač bi bilo pametnejše — vsaj jaz in večina nas tako misli — da bi se lepi tisočaki, kateri se nameravajo izdati za novo ljubljansko gledišče, porabili za osušenje močvirja. Mi kmetje upamo, da se skažejo naši gg. poslanci edino s tem mož-beseda, ako spolnijo dane nam obljube in se potegnejo sem ter tja tudi za ubozega davkopladevalca. Za gledišče naj bi se vporabil drugi ugodnejši čas. Letine so sedaj slabe, davki rasejo in ubogi kmet trpi in prenaša. Skrbelo naj bi se prej za zboljšanje nje-

gevega gmotnega stanja in potem še-le za njegovo zabavo.

Ker smo uprav sedaj obhajali praznik vseh svetnikov, obiskal sem ljubljansko pokopališče pri sv. Kristofu, katero je bilo ta dan podobno krasnemu vrtu. Ozaljšane videl sem gomile in spominkne vrnih naših zaslužnih mož namreč Vodnikovo, Bleiweisovo, Jurčičevo in drugih. Spominjal sem se, g. urednik, tudi Vašega prednika vrlega pok. Viktorja Dolenca. Radoveden sem je li zapisano uže na spomeniku na njegovem grobu, kdo počiva pod njim. Blagi Viktorje, celo ko je nehala biti Tvoje za narod vneto serce, neso te nehali sovražiti Tvoji nasprotniki. Upam pa, da je vsakdo izmed tržaških Slovencev, ki je obiskal vernih duš dan pokopališče, ozrl se sočutno na spomenik brez napisu ter molče izdihnil: Počivaj v miru!

J. M. Krivčev.

Z Rifemberga, dne 30. oktobra [Izv. dop.]. Cenjeni gospod urednik, blagovolite sprejeti naš dopis v Vaše predale. — Mi bi se tudi radi poslužili Vašega gesla „bodi jasno“. —

Blagorodni gospod grof Lanthieri stanoval je letos v svojej grajščini rifemberški nenavadno dolgo časa. V teku tega časa povabil je bil dne 6. vinotoka več veteranov iz okolice, njih predsednika etc. in tudi drugih gospodov na „diner“, pri kojem so se izvršno zabavali. — Pri kozarcu rujnega vinca iz njegovih slapenskih vinogradov razgovarjali so se gospodje o raznih predmetih kakor tudi o kmetijstvu, trtoreji in slednjič tudi o peronospori.

Posledica tem razgovorom je bila, da je lojalni gosp. grof povabil nekatere naše posestnike, naj bi enkrat pripeljali se ogledat si njegove vinograde na Slapu, koje je letos njegov vinogradnik škropil z bakrenim vitrijolom.

Kedo bi se odrekal takemu povabilu? gospodje so dobro vedeli, da se bodo izvršno zabavali. Odločeni dan pripeljali so se toraj uže predvečer v Vipavo, kjer so bili kaj prijazno sprejeti od gosp. grofa. Pred odhodom na Slap želeli pa so vsi imeti med seboj tudi gospoda Ivana Božiča iz Podrage in, da bi ne trebalo omenjenemu gospodu hoditi, peljali so se v Podrago in mej časom spili kupico vina v gostilni.

Ko se jim pridruži gosp. Božič, odri-nili so skupno na Slap, pregledovali tam res umno vrejene vinograde in videli kake vspehe ima prej omenjeno škropenje trt proti peronospori.

Od tam vodil jih je gosp. grof v klet pokusit njegove vinske pridelke kakor rulandec, rizling nemški in laški, vrhpole, modro frankinjo, portugalko, burgundec, ortliber, zelen, traminer etc., etc. o kojih moremo reči, da so najboljši pridelki vipavske doline.

Pri obedu veljala je prva napitnica visokorodnega gospoda grofa Njegovemu Veličanstvu presvitemu cesarju, za tem zagrmeli so živio kliči in družtvo zapelo je cesarsko himno. — Nadalje se je družtvo zabavalo kakor navadno o takih prilikah, pogovori vrteli so se pa o navadnih dogodkih.

Čudili se nam bodete znabiti, gospod urednik, da Vam kvantamo vsakdanje stvari in te naj bi Vi sprejeli v Vaše predale?

Da, istina je in žalibog, tudi kaj tacega se mora javnosti naznanjati.

V to prisilil nas je nek dopisnik v „Vaterland“ kojega ta naš nedolžni izlet zelo zanima, da ga rabi v svoje hudobne namene. — Berite „Vaterlanda“ od 22. oktobra t. l. št. 293. Mi nismo po njegovem menenju prosti državljani, ampak morali bi delati to, kar bi on hotel, iti tja kamor on hoče itd.

Šli smo v Podrago (pa bila nas je velika množica t. j. kakih 200-300 ljudi — pa vsi smo se peljali na enem vozu — in sicer goričani, dornberžani in Rihemberčanje) ščuvat Podrežane in jim dajat pogum za borbo v njih verskem procesu;

mi smo tudi prouzročili sodnijsko preiskavo v Podragi; — take laži in nesramno obrekovanje odločno zavračamo.

Ta gospod je gotovo zelo vnet katoličan in se kakor kaže boji, da bi naša vera propala. Biti more tudi velik resnicoljub, da take laži za resnico svetu prodaja.

Izjaviti moramo, da nismo tako nizki, da bi rabili gostoljubnost takih gospodov v take podle namene z čemer bi ne koristili sebi, škodovali pa našemu visokorodnemu vablicu. Ne bojimo se toraj gospoda dopisnika, ker dobro vemo kam pes tace moli in ga lepo prosimo, da nam naznani njegovo plemenito ime, kakor tudi se ne bojimo nobene sodnijske preiskave. —

Domače vesti.

Dr. Anton Gregorčič se je odpovedal svojeji časti kot poslanec v goriškem dežel-nem zboru. Kaj je k temu koraku prisililo vrlega rodoljuba in neutrudljivega delalca za narodno stvar na Goriškem, tega ne vemo, a lahko si mislimo. Vitez dr. Tonkli ostane slednjič vendar le samovlastni gospodar na Goriškem ali to le začasno. Hodie mihi, cras sine dubio tibi.

Volilni shod za II. okraj v okolici bode jutri popoldne ob 4. uri v gostilni pri Lovcu. Ker so volitve velike važnosti za nas, kakor tudi, da si izberemo zmožne in dobre možé, vabijo se vsi volilci tega okraja, da polnoštevilno pridejo k temu shodu. Čujmo, da nas sovražnik v spanju ne napade in premaga! —

Volitve v okolici. Mestni magistrat naznanja okoličanskim volilcem, da so volilne liste razpostavljene v mestnoj hiši drugo nadstropje, kakor tudi pri predstojnikih mestnih okrajev in okrajev v okolici, pri kapovilih, učiteljih, župnikih in kuratih v raznih okoličanskih vaseh. Volilni dokumenti se oddajajo volilcem na dom; ker se pa lahko dogodi, da jih kdo izmed volilcev ne dobi o pravem času na dom, naznanja se, da je volilci lahko dobé dne 16. t. m. od 9. uri predp. do 2. uri pop. pri dotičnih komisarijih v posameznih okrajih namreč: a) volilci I. okraja v šolskem posloju v Skodnju; b) volilci II. okraja v šolskem posloju pri Revolteli; c) volilci III. okraja v šolskem posloju na Vrdeli; d) volilci IV. okraja v šolskem posloju v Rojanu; e) volilci V. okraja v šolskem posloju v Trebôah in f) volilci VI. okraja v šolskem posloju na Proseku.

Kdor ni tedaj dobil še volilnih listkov, naj se omenjeni dan oglasi v rečenih krajih.

Volitve v mestni zbor. Pri večerajšnjih volitvah v III. mestni skupini zmagala je lista konservativcev. (?) Oddalo se je 1535 glasov in 34 belih glasovnic. Izvoljeni su: Biasoletto, Artelli, Ventura, dr. Dompieri, Morpurgo, Vierthaler, Strudthoff, dr. Righetti, Schiavoni, Mestron, Nordio in Mrak.

Kompromis mej vladnimi konservativci in progressisti nam najbolj priča, da ni razlike mej obema strankama. Slavna vlada pač misli, da je s tem kompromisom izvedla Bog ve kako težko diplomatično delo. In kaj je dosegla: Da so progressivci sprejeli pet „zmernih“ kandidatov ter vladi obljubili glasovati za teh pet, ako vladna stranka glasuje za pet progressistov; za ostala dva poslance postavili sti obe stranki vsaka po dva kandidata ter napeli obe vse svoje moči, da jima priborita večino. Razsodni čitatelj naj sam odloči, je li to „kompromis“ in je li tako postopanje vladi na čast. Te volitve so pač najjasnejši dokaz, da v rumeni hiši ne znajo najti ni potev ni sredstev, s katerimi bi si pri progressistih pridobili potrebni respekt in pa večino v mestnem zboru!

O priliki volitev se navadno povsod vzbuja veliko hrupa in živjenja. Tudi Trst ni v tem navadno zaostajal kajti tukaj bile so se bridke borbe za zmago jedne stranke nad drugo. Pričakovati je bilo, da

se bode tudi letos obudilo tu pri nas navadno volilno gibanje. Ali temu ni tako. Vse se vrši nekako mirno in „dostojno“; volilci oddajajo pridno svoje glasove za „Progressivce“ kandidate in mestna uprava ostane menda tudi v prihodnje v rokah rudečih gospodarjev, ki bodo občinski denar „hvalevredno“ trosili za ničevne namene ter ga pošiljali éz mejo v podporo lačnim odrešencem. Ali to nas ne sme motiti v našem delovanju v okolici: Okolica naj glasuje odločno in složno za narodne kandidate ter s tem pokaže, da je slovenska in zavedna!

Občni zbor „delavskega podpornega društva“ v Trstu, bode jutri 10. t. m. ob 4. uri popoldne v družtvenih prostorih (Via Molin piccolo št. 1). Vabijo se družabniki in družabnice, da se mnogoštevilno tega zbora udeleže, ker je na dnevnem redu važna točka, namreč sprememba pravil.

Istrski deželni zbor. V 9. seji dne 6. t. m. interpeluje dr. Scampicchio gledé šole v Labinju, dr. Costantini gledé imenovanj učiteljev v pazinskem okraju, Mandić gledé ustanovitvenja hrvatske gimnazije v Pazinu. Dr. Costantini prečita splošno poročilo o stanju ljudskih šol v Istri; poudarja pomanjkanje laških učiteljev in se izraža jako nepovoljno o učnih jezikovnih predmetih na učiteljskih v Kopru in v Gorici osobito gledé nemščine kot obligatnemu predmetu v višjih razredih; poudarja mešanje šolskih nadzornikov in učiteljev v politične agitacije v škodo učenju. Na to se razprede burna razprava, katere so se vdeležili Stanger, Tamaro, Laginja in Babuder. Posl. Stanich predlaga, da se šolski nadzornik premesti iz Pulja radi političnih agitacij. Razprave o šolstvu se vdeležijo Cleva, Conti, Stanich, Amoroso, Volarič in Spinčić. Vladni zastopnik vitez Eluschev ugovarja proti sumničenju, da vlada ne pospešuje zboljšanja šolstva in osobito dr. Tamaro, ki je izjavil, da je nemščina v Istri tuj jezik. Protestira tudi proti predlogu dr. Stanicha gledé premeščenja šolskega nadzornika iz Pulja, kar ne spada v področje dej. zbora. Sklene se, da se občno poročilo predloži naučnemu ministru.

V desetej seji dne 7. t. m. interpeloval je Volarič vlado glede volilne agitacije na otoku Lošinju. Pri poročilo verifikacijskega odseka v izvolitvi vitezja Contija vname se huda razprava ki je trajala tri ure ter so se je vdeležili poslanci Laginja, Cleva, Amoroso, Mandić, Wassermann in Stanich. Vladin zastopnik je v daljšem govoru dokazoval, da se je pri volitvah postopalo zakonito. Izvolitev Conti-ja se je uničila z 17 glasovi.

V večerajšnej najstjej seji se je uničila izvolitev dra. Stangera in potrdila po dolgej debati izvolitev Laginje in Dukiča.

Goriški deželni zbor. Razne prošnje se izročé dotičnim odsekom. Predlog dr. A. Gregorčiča, da se uvede veronauk v dej. kmetijske šole, se odbije. Prošnja učiteljskega objekta za zboljšanje plač se izročé deželnemu odboru v proučenje. Odbrijo se občinske pristojbine za Gorico za l. 1890. in se podeli nekemu učitelju novéna podpora. Prošnje nekaterih občin za zgradbo mosta preko Soče pri Ločniku se izročé deželnemu odboru.

Za vrtnarico na novem otroškem vrtu družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu je vodstvo te družbe poklicalo gospico Irmo Fabijani, ki je prej službovala na družbenem otroškem vrtu v Celju. Vrt se odpre kakor znano na imendan presv. cesarice dne 19. t. m.

Sokolov večer. Kakor čujemo, pripravljata se vrli dramatični odsek in tamburaški zbor, da spet enkrat razvesele članove „Tržaškega Sokola“. V nedeljo 17. t. m. bode namreč v dvorani hotela „Europa“ Sokolov večer, pri katerem sodelujeta oba zgoraj omenjena odseka. Živili!

Za podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu nabralo se je v pušici v Slovanskej čitalnici v Trstu 5 gold.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti se je nabralo v pušici dotične podružnice v krčmi gosp. Josipa Pertota v Rojanu 2 gold. 4 kr.

Za Svetoivansko podružnico družbe sv. Cirila i Metoda nabrali so Svetoivančani v veseli družbi v Isoli v krčmi g. Pugliese 60 kr. — V isti namen daroval je g. H. Godina 1 gold.

Dijaškej kuhinji blagovolil je darovati veletržec gospod M. Truden 18 gold. za kar se mu izreka topla zahvala.

Odbor ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Trstu, začne prihodnji teden nabirati radodarne doneske za Božičnico, katero napravi kakor vsako leto otrokom otroškega vrta pri sv. Jakobu in letos še onim iz novega otroškega vrta iz Rojana. Ob tej priliki prosí omenjeni odbor slovenske rodoljube, da bi kaj darovali, bodisi denar ali pa obleke. Darove sprejema tudi na dom g. Kalister Ivanka (Via Coroneo št. 17. I nad.), v Rojanu gđe. Pertot in na Greti gđe. Martelanc. Nadeja se podpisani odbor, da bode vsak rad kaj daroval v ta blag namen!

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici vabi vse svoje p. n. gg. družbenice, častite goste, prijatelje in pokrovitelje nežne mladine k veliki besedi, katero priredi v nedeljo dne 10. novembra 1889. v prostorih goriške čitalnice na korist otroškim vrtom po nastopnem usporu 1. Domovina, petje za mešan zbor; besede dr. Razlaga, napev F. S. Vilharja. 2. Govor. 3. „Sanje pomladanskega jutra“ za citre. 4. „Nuna in kanarček“ besede Preširnove, dvogovor; govoriti dve deklici. 5. Fantazija iz opere „Mosé“, Rossini, za gosli in glasovir. 6. Rabeljsko jezero, zl. S. Gregorčič; deklamacija. 7. Sarafan, dvo. spev. 8. Kaprica po českih napevih od Schulhova - za glasovir. 9. „Svoji k svojim“, veseligr v enem dejanji, sp. dr. I. Vošnjak. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 40 kr. za družino 1 gl. Z ozirom na blagi namen priporoča se visokodušni radodarnosti.

Natečaj. Razpisana je ustanova „Franc Josip“ letnih 300 gold. v zlatu za slušatelje c. kr. gorske akademije v Ljubnu (Leoben). Prošnje se predlagajo v c. kr. dvornej palači na Dunaju do 25. t. m.

Knjige družbe sv. Mohora za družabnike v Trstu so prišle ter se dobivajo pri č. g. Varlu pri sv. Antonu novemu.

Vreme. Po tolikem deževju se je slednjič vendar enkrat zjasnilo. Zrak je nekoliko mrzlejši radi česar upamo, da se lepo vreme ustanovi. Bolje mrz nego dež.

Na Koroškem nastopile so radi neprenehnega dežja velike povodnji. Vrbsko jezero, Glina in Glinica so izstopile. V Vetrinje je mogoče priti le z čolnom preko otoškega barja; od Žrelca do Grabštajna je vse pod vodo ki je učinila kmetom veliko škodo. Enake vesti dohajajo tudi iz Laškega, Tirolskega in od drugod. Bog nam daj suho vreme!

„Obrtnik“, katerega je izdajal in podpiral odbor „Kranjskega obrtnega društva“, je nehaj izhajati radi pomanjkanja gmotnih sredstev. Žalostno pač, da se ni mogel vzdržavati tako koristen list!

„Novi čas“ imenuje se nov časopis ki je začel izhajati po dvakrat na mesec v „Narodne tiskarni“ v Ljubljani. Zagarjal bode socijalno-demokratična načela. Prvo številko obdržalo je državno pravdnništvo za-se.

„Bralno društvo“ v Kozani priredi 10. dne novembra t. l. Veselico v dvorani g. J. pl. Reja po sledečem usporu: 1. „Zvezna“, možki zbor, H. Volarič. 2. „Domovina“, mešani zbor, F. Vilhar. 3. Šaljivi govor. 4. „Molitev“, možki zbor, A. Leban. 5. „Slovan na dan!“, mešani zbor, H. Volarič. 6. Deklamacija. 7. Venček za klavir in gosli. 8. „Bog vas sprimi!“ vesela igra. 9. „Pevski stopaj“, možki zbor,

